

Leto Svetega pisma

RAZSTAVA: Sveto pismo – knjiga knjig

V predddverju Teološke knjižnice Maribor na Slomškovem trgu 20 je od velike noči pa do konca leta na ogled razstava z naslovom *Sveto pismo – knjiga knjig*. V letu Svetega pisma želi knjižnica predstaviti nekaj najpomembnejših prevodov Svetega pisma v slovenski jezik, od Trubarja 1555 do Slovenskega standardnega prevoda 1996. Poleg teh so razstavljene izdaje v različnih jezikih in pisavah, tako grško, latinsko, hebrejsko, cirilsko Sveto pismo. Za ponazoritev odnosa do te *knjige knjig* so razstavljene tudi različne ilustrirane izdaje, od faksimila srednjeveškega rokopisa iz 15. stoletja, Doréjeve Biblije, slovenskih Zgodb Svetega pisma do sodobnih ilustriranih izdaj za otroke. Teološka knjižnica Maribor hrani najbogatejši biblični fond v Sloveniji in vsako leto organizira predavanja in predstavitve svetopisemskih prevodov za različne skupine – od številnih srednješolcev do študentov teologije, slavistike in germanistike, zgodovinarjev in drugih. Razstava Svetega pisma je gostovala tudi že v nekaterih krajih po severovzhodni Sloveniji. Sveto pismo je oblikovalo našo vero, naš jezik in našo kulturo, v sedanjem času nas vedno znova uči in nam daje moč.

Trubarjevi prevodi Svetega pisma

Ta evangeli svetiga Matevsha) - To je prva svetopisemska knjiga, prevedena v slovenski jezik. Izšel je l. 1555. Primož Trubar (1508-1586) je zatem po delih prevajal Novo zavezo, ki je v celoti izšla l. 1582. Leta 1566 je izdal Psalme (*Ta celi psalter Davidov*). Trubar je prvi prevajalec Svetega pisma v slovenščino in oče slovenskega jezika.

Dalmatinova Biblija

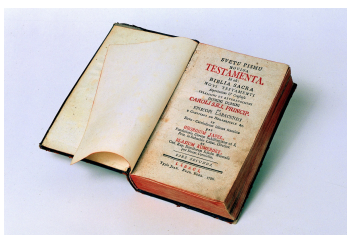

(*Biblia, tu je, vse Svetu pismu, Stariga inu Noviga Testamenta, Slovenski, tolmažhena, ...*) - Je prvi celotni prevod Svetega pisma v slovenščino. Izšel je l. 1584. Pripravil ga je Jurij Dalmatin (1547-1589). Pri prevajanju Stare zaveze se je opiral na Lutrov nemški prevod, pri

Novi zavezi pa na Trubarja. Dalmatin je bil učenec Primoža Trubarja in Adama Bohoriča (1520-1598). Oba sta mu pomagala pri prevajanju. Dalmatinovo Biblijo so natisnili v Wittembergu na Nemškem in jo v sodih prepeljali na Slovensko.

Japljev prevod Svetega pisma

Je prvi katoliški prevod celotne Biblije. Pod vodstvom Jurija Japlja (1744-1807) je pri prevajanju sodelovalo več prevajalcev: B. Kumerdej, A. Traven, J. Škrinar, J. Rihar, M. Šraj in J. Debevec. Pri prevajanju so se opirali na Dalmatinovo Biblijo. Izšla je v enajstih zvezkih (9 starozaveznih, 2 novozaveznih) v letih od 1784 do 1802. Prevod je nastal na pobudo ljubljanskega škofa Karla Herbersteina.

Wolfovo / Alliolijsko Sveto pismo

Je tretji prevod celotnega Svetega pisma v slovenščino. Nastal je na pobudo ljubljanskega škofa Antona Wolfa. Prevajanje je vodil Jurij Volc (1805-1885), kateremu je pomagalo več kot deset drugih prevajalcev (npr. A. Čebašek, A. Gollmayer, L. Jeran, F. Metelko, M. Ravnikar). Prevajali so po Vulgati in nemški Alliolijski Bibliji, iz katere so povzeli tudi opombe. Prevod je izšel v šestih zvezkih z letnicami 1856 do 1859.

Stritarjev Novi zakon

Prevedli so ga Josip Stritar (1836-1923), F. Remec (1846-1917) in M. Valjavec (1831-1897). Izšel je leta 1882 in je bil večkrat ponatisnjen. Katoliški krogi so ga imeli za protestantskega. Znale so Stritarjeve besede, da »Sveto pismo ni ne katoliško, ne protestantsko« (tj. nihče si ga ne more lastiti). Stritar je sicer prevedel tudi nekatere knjige Stare zaveze.

Gregorčičeva Svetopisemska knjiga Job in Psalm 118 ter Jeremijeve žalostinke

Simon Gregorčič (1844-1906) je pesniško poslovenil navedena svetopisemska besedila, zato ima njegov prevod svojevrstno literarno vrednost. L. 1904 sta v enem zvezku izšla Job in Psalm 118. Jeremijeve žalostinke »goriškega slavčka« so prvič v celoti izšle l. 1944, ob stoletnici njegovega rojstva.

Küzmičev Nouvi zakon

Za potrebe prekmurskih protestantov je Štefan Küzmič (1723-1779) iz grškega izvirnika prevedel v prekmurščino Novo zavezo, ki je izšla l. 1771. Pozneje je doživel več popravkov in bil štirikrat ponatisnjen. Prevod so z veseljem sprejeli prekmurski Slovenci in nekateri ga uporabljajo še danes.

Chraskova Biblija

Češki misijonar Antonin Chraska (1868-1953) je za slovenske protestante prevedel celotno Sveto pismo. Prevod sta jezikovno pregledala F. Govekar in A. Mikuš. Izdala ga je Britanska in inozemska svetopisemska družba l. 1914. Po Dalmatinu je bila to prva Biblija v eni knjigi.

Mariborska izdaja Svetega pisma

V letih 1959-1961 je škofijski ordinariat v Mariboru izdal celotno Sveto pismo v štirih knjigah (3 starozaveznih, 1 novozavezni). Gre za delo Frančiška Jereta, Gregorija Pečjaka, Andreja Snoja, Matija Slaviča, Jakoba Aleksiča in sodelavcev. Nekateri deli tega prevoda so nastali že v letih 1925 do 1939, nekatere pa so prevedli na novo.

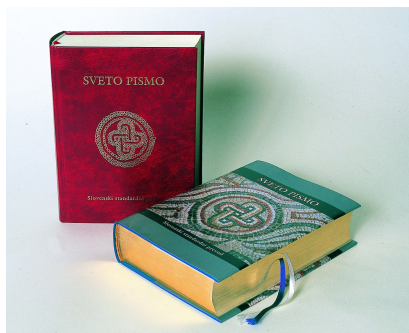
Ekumenska izdaja

To je pravzaprav Mariborsko Sveto pismo v eni knjigi s tem, da so besedilo ponovno pregledali in ga bolj smiselno razdelili, devterokanonične/apokrifne knjige pa združili v poseben sklop in ga v skladu s prakso ekumenskih izdaj uvrstili na konec Stare zaveze. Gre za ekumensko izdajo (ne pa za ekumenski prevod), ki je namenjena tako katoličanom kot protestantom. Prvič jo je izdala Britanska in inozemska biblična družba v Beogradu l. 1974 in je doživela mnogo ponatisov; zadnja dva je pripravila Svetopisemska družba

Jubilejni prevod Nove zaveze

Prevod Nove zaveze je izšel leta 1984 ob 400-letnici Dalmatinove Biblije. To je bil prvi del v okviru novega prevoda celotnega Svetega pisma v slovenščino; pripravili so ga: F. Rozman, A. Rebula, O. Črnilogar in K. Gantar. L. 1990 so Združene biblične družbe izdale ta prevod v žepni obliki z opombami F. Rozmana.

Slovenski standardni prevod (SSP)

Pobudo zanj so dali profesorji svetopisemskih ved na Teološki fakulteti v Ljubljani l. 1980. Gre za prevod, ki je dosledno preveden po izvirniku. Prevod je rezultat petnajstletnega interdisciplinarnega skupinskega dela več kot petdesetih biblicistov-prevajalcev, slavistov, računalničarjev in drugih strokovnjakov pod vodstvom akad. prof. dr. Jožeta Krašovca. SSP je prvi slovenski ekumenski prevod. Izšel je septembra 1996 pri Svetopisemski družbi Slovenije in ob tej priložnosti je bil v Ljubljani svetovni biblični simpozij o razlaganju Svetega pisma.

Fanika Krajnc-Vrečko